

Форма № 09/18

Затверджена рішенням вченої ради ІДГУ
від 30.08.2018 р., протокол № 1

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ, ДОШКІЛЬНОЇ, ПОЧАТКОВОЇ
ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ ОСВІТИ**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ТЕХНОЛОГІЯ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З ДІТЬМИ
З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ**

(назва навчальної дисципліни)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 012 Дошкільна освіта; 016 Спеціальна освіта
(код і назва спеціальності)

освітня програма / Дошкільна освіта. Корекція мовленнєвих порушень дітей
дошкільного віку

Спеціальна освіта (логопедія). Дошкільна освіта дітей
з вадами мовленнєвого розвитку

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

_____ (підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова Ради з якості вищої освіти
педагогічного факультету

_____ к.пед.н. Сич Ю.І.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти
протокол № 8 від 8.01.2020р.

Завідувач кафедри _____ доц. Іванова Д.Г.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми: викладач кафедри загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти
Сурганова Анастасія Валеріївна

Рецензенти програми: кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри загальної педагогіки, дошкільної,
початкової та спеціальної освіти
Іванова Дора Георгіївна

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>
<i>Кількість кредитів: 4</i>	<i>Лекції:</i>	
	28	4
<i>Модулів: 1</i>	<i>Практичні заняття:</i>	
<i>Загальна кількість годин: 120</i>	20	8
<i>Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2, 3</i>	<i>Лабораторні заняття:</i>	
	-	-
<i>Семестр: 3, 5</i>	<i>Семінарські заняття:</i>	
	-	-
<i>Тижневе навантаження (год.):</i>	<i>Консультації:</i>	
<i>- аудиторне: 3</i>	-	-
<i>- самостійна робота: 6</i>	<i>Індивідуальні заняття:</i>	
<i>Форма підсумкового контролю: залік</i>	-	-
<i>Мова навчання: українська</i>	<i>Самостійна робота:</i>	
	72	108

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет є ігрова діяльність дітей дошкільного віку з важкими порушеннями мовленнєвої діяльності.

Метою вивчення дисципліни «Технологія ігрової діяльності з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення» є: ознайомлення студентів із основними видами ігор та методикою їх використання в логопедичній роботі з дітьми при різних мовленнєвих порушеннях.

Передумови для вивчення дисципліни курсу «Технологія ігрової діяльності з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення» є *теоретико-методологічні* є: систематизація знань студентів про ігрову діяльність (гру) та методику керівництва нею; окреслення змісту ігрової діяльності при різних порушеннях мовленнєвого розвитку; *методичні*-оволодіння студентами методичними засадами педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей з ТПМ; *практичні*-формування умінь доцільно використовувати методи і прийоми організації ігрової діяльності дітей в залежності від їх мовленнєвого розвитку, діагностування ігрових інтересів та вмінь дітей, планування їх ігрової діяльності.

Міждисциплінарні зв'язки : для освоєння дисципліни «Технологія ігрової діяльності з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення», студенти використовують знання, вміння і навички, сформовані в ході вивчення дисциплін «Загальна і спеціальна психологія», «Загальна і спеціальна педагогіка», «Анатомія, фізіологія і патологія органів слуху, мови та зору», «Логопедія».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Для вибіркових навчальних дисциплін

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути такі результати навчання:

1. Знання:

- ✓ *особливості ігрової діяльності дітей з різними видами мовленнєвих порушень;*
- ✓ *методологія ігрової діяльності: принципи, теорії гри, об'єктивні закони і закономірності, підходи, концепції, категоріально-понятійний апарат з урахуванням особливостей розвитку дитини з вадами мовлення;*
- ✓ *зміст ігрової діяльності у програмно-методичному забезпеченні спеціальної дошкільної освіти;*
- ✓ *функції гри, класифікацію ігор, використання корекційних ігор в структурі ігрової діяльності;*
- ✓ *методичні засади педагогічного супроводу ігрової діяльності дітей з ТМП.*

2. Уміння:

- ✓ *проектувати ігрову діяльність дітей дошкільного віку урахуванням вікових особистих параметрів розвитку;*
- ✓ *використовувати педагогічні методи і прийоми, які б сприяли засвоєнню теоретичних знань з теорії і методики ігрової діяльності дітей дошкільного віку і мали корекційну спрямованість ігрового процесу враховувати при формуванні і розвитку пізнавальних процесів, вмінь і навичок як характерні параметри мовленнєвого діагнозу, так і індивідуальні особливості дітей;*
- ✓ *забезпечувати корекційно-розвивальне і корекційно-виховне ігрове середовище у дошкільному освітньому закладі.*

3. Комунікація:

- ✓ *здатність організовувати міжособистісні контакти, спілкування дітей з вадами мовленнєвого розвитку та їх ровесників у процесі навчально-виховної і корекційно-розвивальної роботи, спільну та індивідуальну діяльність дітей відповідно до вікових норм розвитку.*

4. Автономність та відповідальність:

- ✓ *здатність володіти сучасними уявленнями про зміст, принципи організації, особливості навчально-методичного забезпечення та механізми практичної роботи з особами, які мають мовленнєві порушення в спеціальних дошкільних освітніх закладах;*
- ✓ *здатність використовувати професійно-профільні знання під час організації навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з дітьми, які мають порушення мовленнєвого розвитку.*

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)							Кількість годин (заочна форма навчання)						
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Теорія ігрової діяльності.	6	4	2	-	-	-	10	2	1	1	-	-	-	14
2.	Види та структура мовленнєвих порушень.	6	4	2	-	-	-	10	1		1	-	-	-	15
3.	Характеристика ігрової діяльності дітей	6	4	2	-	-	-	8	2	1	1	-	-	-	14
4.	Особливості використання ігор в логопедичному обстеженні.	6	4	2	-	-	-	12	2		2	-	-	-	13
5.	Ігрова діяльність в логопедичній роботі з дітьми із ФФНМ.	8	4	4	-	-	-	10	2	1	1	-	-	-	16
6.	Формування ігрової діяльності в роботі з дітьми із ЗНМ.	8	4	4	-	-	-	8	1		1	-	-	-	16
7.	Методика організації ігрової діяльності в роботі з дітьми із заіканням.	8	4	4	-	-	-	10	2	1	1	-	-	-	16
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Підсумковий контроль (залік)		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Разом:		48	28	20	-	-	-	72	12	4	8	-	-	-	108

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Теорія походження гри та сучасні дослідження ігрової діяльності.

Функція гри. Етапи розвитку ігрової діяльності. Сучасна класифікація ігор. Творчі ігри, ігри за правилами, народні ігри та їх характеристика.

Тема 2. Гра, її місце і значення в корекційній роботі з дітьми із ТПМ.

Корекційне значення гри. Можливості використання ігор в корекційній роботі. Гра, як засіб діагностики психічного розвитку дитини.

Тема 3. Види та структура мовленнєвих порушень.

Формування мовлення в процесі онтогенетичного розвитку дитини. Основні форми і види мовленнєвих порушень. Основні періоди нормального мовленнєвого розвитку дитини.

Тема 4. Характеристика ігрової діяльності дітей.

Особливості організації ігрової діяльності дітей з мовленнєвою патологією. Принципи підбору й організації ігор в логопедичної роботи. Види і форми ігор для дітей дошкільного віку з вадами розвитку мовлення.

Тема 5. Особливості використання ігор в логопедичному обстеженні.

Гра як діагностичний метод в логопедичному обстеженні. Особливості обстеження немовленнєвих процесів: слуху, інтелекту, психічних процесів. Особливості обстеження мовлення: звуковимови, складової структури слова, лексико-граматичної будови мовлення, зв'язного мовлення.

Тема 6. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ФФНМ.

Основні напрямки корекційно-розвивальної роботи при ФФНМ. Підготовчі ігри в розвитку артикуляційної та загальної моторики, слухової уваги. Ігри для розвитку фонематичного сприймання, аналізу та синтезу. Ігри для формування правильно звуковимови. Ігри для навчання дитини грамоті. Методика ігрової діяльності дітей з ФФНМ. Особливості використання ігор в логопедичній роботі з метою подолання ФФНМ. Принцип добору ігрового матеріалу на різних етапах корекційної роботи.

Тема 7. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із ЗНМ.

Особливості ігрової діяльності дітей із системним недорозвитком мовлення. Напрямки та періоди логопедичної корекції загального недорозвинення мовлення у дітей. Дидактична гра як засіб колективного навчання та виховання дітей із ЗНМ. Ігри для активації мовленнєвого спілкування. Ігри, що сприяють розвитку лексико-граматичної будови мовлення. Ігри, спрямовані на розвиток зв'язного мовлення. Методика організації та проведення ігор в групах для дітей із ЗНМ на різних етапах корекційної роботи. Методичної вимови до використання словесних та настільно-друкованих ігор у процесі подолання ЗНМ. Особливості використання творчих ігор в корекційної роботі.

Тема 8. Ігри в логопедичній роботі з дітьми із заїканням.

Особливості ігрової діяльності дітей із заїканням (невротична та неврозоподібна форми). Напрямки логопедичної корекції заїкання. Місце гри у комплексній системі подолання заїкання. Ігри для розвитку фізіологічного та мовленнєвого дихання. Ігрови прийоми та ігри, що використовуються з метою релаксації. Голосові вправи та ігри. Рухливі та музичні ігри в структурі логопедичних та логоритмічних занять. Методика організації ігрової діяльності дітей із заїканням

на різних етапах корекційної логопедичної роботи. Особливості використання ігор в логопедичної роботи при подоланні заїкання.

5.2. Тематика практичних занять.

Тема 1. Використання ігор в логопедичної роботи.

Тема 2. Гра, її місце і значення в корекційної роботи з дітьми із ТПМ.

Тема 3. Процеси формування мовлення.

Тема 4. Особливості організації ігрової діяльності дітей з мовленнєвою патологією.

Тема 5. Використання ігри в логопедичному обстеженні і при виконанні артикуляційної і пальчикової гімнастики.

Тема 6. Ігри в логопедичної роботи з дітьми з порушеннями фонетико-фонематичного компоненту мовлення.

Тема 7. Ігри в логопедичної роботи з дітьми із загальним недорозвиненням мовлення.

Тема 8. Особливості використання ігор з дітьми – алаліками.

Тема 9. Ігри в корекційної роботи із заїкуватими дітьми.

Тема 10. Використання ігротерапій в розвитку комунікаційної функції мови.

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	<i>Підготовка до лекційних та семінарських занять</i>	20	20	<i>Конспект</i>
2.	<i>Підготовка до проміжного контролю</i>	4	4	<i>Модульна контрольна робота</i>
8.	<i>Виконання індивідуальних завдань:</i>			
	✓ <i>занотувати класифікацію іграшок і дати їм характеристику;</i>	9	14	<i>Анотацій наукових статей</i>
	✓ <i>оформити комплексне логопедичне обстеження;</i>	10	20	<i>Робота в мікрогрупах</i>
	✓ <i>підготувати ігри до кожного пункту обстеження і вміти їх проводити;</i>	9	20	<i>Презентація</i>
	✓ <i>дати характеристику заїкуватих дітей за клінічними групами і групами ігрової активності;</i>	12	20	<i>Семінар у формі круглого столу</i>
✓ <i>підготувати та вміти проводити вправ з релаксації.</i>	8	10	<i>Проект</i>	
Разом		72	108	

Тематика індивідуальних (групових) завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

1. Кукуруза А. Организация службы раннего вмешательства. Структура, специалисты, направления деятельности. Информационно-методическое пособие / А. Кукуруза, А. Кравцова, Н. Михановская. – Харків, : Каравелла, 2003. – 24 с.
2. <http://logoped-sfera.ru/>
3. Радченко М. І. Особистісна саморегуляція дорослих у сім'ях з розумово відсталими дітьми-інвалідами : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Загальна психологія, історія психології» / М. І. Радченко. – К., 2006. – 18 с.
4. <https://psylist.net/pedagogika/>
5. Шипицына Л. М. «Необучаемый» ребенок в семье и обществе / Л. М. Шипицына. – СПб. : Речь, 2005. – 477 с.
6. Роль лечебного плавания в реабилитации детей с детским церебральным параличом / И. П. Федорова // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fishbaby.kz/mainframe.php?r=6>
7. Кунц Н.Н. Музыкаотерапия для детей с церебральным параличом от 1 года до 3 лет / Н. Н. Кунц // Радість дитинства – вільні рухи [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dcp.org.ua/publicaions.html>.
8. Луценко Т. Музыкаотерапія в системі реабілітації дітей з ДЦП / Т. Луценко // «ТЕМА» – № 40 (209). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.blitz.com.ua/newsgazet/index.php?ELEMENT_ID=2576

Перелік першоджерел для конспектування

1. Волкова Л.С. Логопедія. М.: Просвещение, 1989.
2. Хрестоматія з логопедії. / За ред. Шеремет М.К. К.: КНТ, 2006. 360 с
3. Трохимова Н.М., Дуванова С.П., Трохимова Н.Б., Пушкина Т.Ф. Основы специальной педагогики и психологи. – Спб.: Питер, 2005. – 304 с. – (серия «Учебное пособие»)
4. Правда И.В. Логопедия.. – М.: Просвещение, 1973.
5. Конопляста С.Ю., Рождественська М.В. Ранній дитячий аутизм. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2004.
6. Лудченко А.А., Лудченко Я.А., Примак Т.А. Основы научных исследований: Учебное пособие / Под ред. А.А.Лудченко. – 2-е изд., стер. – К.: О-во «Знання», КОО, 2001. – 113 с.

Джерело: Логопедія [Текст] : підручник / за ред. М. К. Шеремет. - 2-ге вид. перероб. та доп. - К. : Слово, 2010. - 672 с. - ISBN 978-966-194-053-55

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. Форми поточного контролю: семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. Форми проміжного контролю: модульна контрольна робота.
- 6.3. Форми підсумкового контролю: залік.

9. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою та першоджерелами, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі і включає два теоретичних питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом в ігровій діяльності дітей дошкільного віку з важкими порушеннями мовленнєвої діяльності.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Мовленнєві порушення та причини їх виникнення.
2. Проаналізувати особливості виховання та розвиток особистості дитини з тяжкими порушеннями мовлення в спеціальному дошкільному закладі (ФФНМ, ЗНМ, заїкання).

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом.0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.

4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Конспект першоджерел	5
Проект	5
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначити ключові позиції, які викладені автором у статті. Критеріями оцінювання роботи з *першоджерелами* є здатність студента тезово розкрити зміст запропонованого матеріалу. Оцінювання *проекту* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук), веб-сервіс Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Базовий компонент дошкільної освіти [Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін.]; наук. керівник: А. М. Богуш, дійсний член НАПН України, проф., д. п. н. – К. : ТОВ «МЦФЕР–Україна», 2012. – 26 с.
2. Вакуленко Л. С. Воспитание и обучение детей с нарушениями речи. Психология детей с нарушениями речи: учебно-методическое пособие / Л.С. Вакуленко. – М. : Форум, 2013. –272 с.
3. Головчиц Л. А. Дошкільна сурдопедагогіка: Воспитание и обучение дошкольников с нарушением слуха: Учебное пособие / Л. А. Головчиц. – М.: КДУ, Владос-Пр., 2013. – 320 с.
4. Зайцев С. М. Первый год жизни ребенка. Уход, лечение, воспитание / С. М. Зайцев. – Мн. : Книжный Дом, 2013. – 512 с.
5. Кондукова С. В. Формування сенсорних здібностей дошкільників із загальним недорозвиненням мовлення засобом ігрової діяльності [Текст] : [посібник] / С. В. Кондукова,
6. В. О. Кондратенко. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова. – 2011. – 111 с.
7. Лупінович С. М. Довідник вчителя-логопеда / С. М. Лупінович. – Запоріжжя, 2007. – 127 с.
8. Огнев`юк В. О. Методичні рекомендації до Програми виховання і навчання дітей від двох до семи років «ДИТИНА» / В. О. Огнев`юк; наук. ред. Н. В. Кудикіна, В. У. Кузьменко; авт. кол. Е. В. Белкіна, Н. І. Богданець-Білокаленко та ін. – 3-є вид. доопрац. та доп. – К. : Київськ. ун-т ім. Б. Грінченка. – 2012. – 400 с.
9. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка / Т. І. Поніманська. – К. : Академвидав. – 2013. – 456 с.
10. Проскура О. В. Дитина. Програма навчання і виховання дітей дошкільного віку від двох до семи років / О. В. Проскура, Л. П. Кочина, В. У. Кузьменко, Н. В. Кудикіна. – К. : Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка. – 2012. – С. 94-99, 162-165, 239-243, 399-406.
11. Рібцун Ю. В. Корекційна робота з розвитку мовлення дітей п'ятого року життя із фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : програмно-методичний комплекс / Ю. В. Рібцун. – К., 2012. – 258 с.
12. Рібцун Ю. В. Корекційно-розвивальна та навчально-виховна робота з дітьми з фонетико-фонематичним недорозвитком мовлення : навч.-метод. посіб. / Ю. В. Рібцун. – К. : «Педагогічна думка», 2014. – 238 с.
13. Рібцун Ю. В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу [текст] / Ю. В. Рібцун. – Х. : Вид. група „Основа”, 2013. – 239 [1] с. – (Серія „Професійний довідник”).

14. Стребелева А. Л. Специальная дошкольная педагогика: учебное пособие /
15. Е. А. Стребелева, А. Л. Венгер, Е. А. Екжанова и др.; Под ред. Е. А. Стребелевой. – М. : Академия. – 2001.
16. Соботович Є.Ф., Трофименко Л.І. Особливості засвоєння дітьми із ФФНМ узагальненого лексичного значення слова та його понятійної співвіднесеності // Дефектологія. – 2000. – №1. – С. 16 – 19.
17. Соботович Є.Ф. Критерії оцінювання мовленнєвого розвитку дитини (у його лексичній ланці) на різних вікових етапах. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (у його граматичній ланці) дитини дошкільного віку // Дефектологія. – 2003. – №2. – С. 2 – 11.
18. Соботович Є.Ф. Нормативні показники мовленнєвого розвитку (в його фонетико-фонематичній ланці) дітей дошкільного віку // Дефектологія. – 2002. – №3. – С. 2 – 4.
19. Трофименко Л.І. Корекційне навчання з розвитку мовлення дітей старшого дошкільного віку із загальним недорозвитком мовлення: програмно-методичний комплекс/ Трофименко Л.І.-К; Нац.акад.пед.наукУкр. Інст спец.пед., 2012

10.2. Допоміжні джерела

1. Нильсен Д. 1001 совет родителям по воспитанию детей / Д. Нильсен, Л. Лотт, С. Гленн; Пер. с англ. И. Кочнева. – СПб. : Питер, 2013. – 400 с.
2. Осеннева М. С. Теория и методика музыкального воспитания : Учебник для студ. учреждений высш. проф. образования / М. С. Осеннева. – М. : ИЦ Академия, 2013. – 272 с.
3. Пахомова Н. Г. Формування мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку з дизартрією до навчання в школі [Текст] : автореф. дис. канд. пед. наук : 13.00.03 /
4. Н. Г. Пахомова ; Ін-т соц. педагогіки АПН України. – К. : [б. в.], 2006. – 20с.
5. Пінчук Ю.В. Методичні засади фізичного виховання дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення // Логопедія. – №2 / Ю. В. Пінчук. – 2012. – С. 68-71.
6. Рібцун Ю. В. Використання ігрових прийомів у розвитку артикуляційної моторики молодших дошкільників із ЗНМ / Ю. В. Рібцун // Дефектологія. – 2008. – № 1. – С. 11–13. 19.
7. Рібцун Ю. В. Віршики, картинки, звуки для забави і науки. Фонетико-фонематична компетентність дошкільника (у двох частинах) [альбом для ігор-занять з дітьми 3–6 років]. – Х.: Видавнична група „Основа”, 2013. – 176 с. : іл. – (Серія „Мовленнєва полікомпетентність дошкільника”)
8. Рібцун Ю. В. Дидактична багатоваріативна гра „Чарівний будиночок” / Ю. В. Рібцун // Логопед. – 2012. – № 9 (21). – С. 33–36.
9. Тимошенко Е. Чудо Монтессори или учение без мучения и воспитание без оценок, наград и наказаний. Заметки для родителей / Е. Тимошенко. – М. : Форум, 2013. – 248 с. УЦ Перспектива, 2013. – 120 с.

10.3. Інтернет-ресурси

Бібліотеки, інтернет, електронні книги.

<http://www.findlib.ru/>

<http://www.logopunkt.ru/>

<http://flogiston.ru/library>

<http://www.logoped.ru/>

<http://www.defectolog.ru/>

<http://logopedshop.ru/>

<http://pedlib.ru>

<http://public-library.narod.ru/>

<http://psylib.myword.ru/index.php?automoduledownloads>

11. ДОПОВНЕННЯ ТА ЗМІНИ, ВНЕСЕНІ ДО РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ В 20__ / 20__ Н.Р.¹

¹ Доповнення та зміни до робочої програми додаються на окремому аркуші, затверджуються на засіданні кафедри до початку навчального року